

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

2024.

A MárkusZínház műfaját tekintve bábszínház. 35 évvel ezelőtt **független**, vándor társulatként kezdtük el előadó-művészeti tevékenységünket Magyarországon, s rövid idő elteltével már az országhatáron túl élő **magyar lakta területeken** is játszottuk előadásainkat. **Székhelyünk Pécs** városa, ahol 13 évvel ezelőtt megnyitottuk **alkotó, kísérleti műhelyünket** a közönség előtt, a Márkus-Szín-t. Rendszeresen tartunk itt előadásokat, workshopokat, és fogadunk be vendégszínházakat. **Minden korosztály** felé nyitottak vagyunk.

Három színész, négy zenei közreműködő, egy színpadmester, egy gazdasági szakember, egy szervező-marketinges munkatárs segíti a színház alkotói munkáját.

Szinte nincs olyan év, hogy **határon túl élő magyaroknak** ne játszanánk előadásainkból. Míg a **2023-as évben a tengeren túlon**, Amerikában (USA - Cleveland), és Törökországban (Isztambul) vendégeskedtünk, addig a **2024-es évben a Kárpát - medencében**, a szlovákiai Somorján és Dunaszerdahelyen mutattuk be előadásainkat.

A 2024-es évben **több mint 130 előadást, 60 színházi projektet, interaktív tárlatot, workshopot** mutattunk be pécsi színházunkban és országszerte, de még a határon túl is. Ez azt jelenti, hogy minden második napon útra keltünk, hogy valahol a világban együtt játszassunk a közönséggel. Több mint **15 ezer látogatója** volt programjainknak.

Néhány, számunkra különösen **fontos rendezvényen** is képviseltettünk:

Magyarországi Bábszínházak 16. Találkozója - Kecskemét; **Szinkópé Fesztivál** - Szeged; **Énekmondó emlékezete** (Cseh Tamás) elnevezésű kulturális fesztivál - Bakonybél; **Kolibri Fesztivál** - Budapest; **Zsolnay Fényfesztivál** – Pécs, 31. Kabóciádé Családi Fesztivál – Veszprém; **Mikro Fesztivál** - Dunaújváros, Bartók Kamaraszínház; **Hottói Bábparádé** – Hottó.

Repertoáron 13 előadást tartottunk.

TANULMÁNYÚT SYRACUSA | Szicíliai marionett

Mindig izgatott bennünket a **bábok kultikus és történeti gyökere**. Ezért indultunk el Indiába is immár 10 évvel ezelőtt, hogy a **rajastani marionett** (kathputli), és a Tamil Naduban fennmaradt **templomi árnyjátékot** (Tholpavakoothu) megismerjük. Tanulmányoztuk a **török Karagöz** játékot, s a tavalyi évben Syracusába indultunk, hogy a **szicíliai marionett** játékot játszó Teatro De Pupi színházat és múzeumot felkeressük.

A **Puzzo család** indította útnak a ma is prosperáló bábszínházat az **1877-es évben**. Saro Vaccaro-ra hagyományozódik a színház, és az ő családja működteti a II. világháború után is, sőt a mai napig egy pár év kihagyással. Mauceri Daniel bábszínész és bábkészítő képzőművész meghatározó személyisége a jelenlegi színháznak. Számos hazai és nemzetközi elismerést kaptak. Kíváncsiak voltunk, hogy prosperál egy ilyen **többgenerációs családi bábszínház**. Milyen történetei vannak a 150 év alatt.

A találkozás a tervezettnél rövidebbre sikerült. De a színház bábmúzeuma és bábgyűjteménye kapcsán sokat megtudtunk a színház történetéről, a bábok gyártási technikáiról. Főleg lovagi történeteket játszanak a tradicionális marionettjeikkel. Meglepődtünk, hogy milyen erőteljes **profitorientált színházvezetés** jellemzi színházukat.

HORVÁTH MÁRTA KÖNYVBEMUTATÓ

A bábszínházakra nem igazán jellemző rendezvénnyel nyitottuk a tavaszt.

Horváth Márta bábos, mesemondó, grafikus és báb- díszlet tervező **Hágában élő művész** könyvbemutatóját szerveztük és rendeztük. A kötet címe: Titok-történetem nagy gesztenyefája. A saját **élményalapú történetét** szelíden járja körbe, és saját grafikáival **gazdagon illusztrált** a kötet. A könyvbemutató után a történethez kapcsolódó **workshopon** bábokat készítettek az érdeklődők.

KÓS LAJOS 100. | Emléknep és kiállítás Kós Lajos tiszteletére

December 19-én egy személyes találkozóval, és emlékeiből összeállított kiállítással **tisztelegtünk a mester előtt**. A Nemzetközi Bábművész Szövetség, az UNIMA diplomájával többször **kitüntetett**, Jászai Mari-díjas, Blattner Géza Érmes és művészi pályája elismeréseként Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével kitüntetett

bábművész, bábszínházi rendező, 2024. december 19-én lett volna 100 éves.

Nevéhez fűződik a **felnőtt bábjátás** megismertetése. A **Pécsi Nemzetközi Felnőtt Bábfesztiválok** megszervezésével nemzetközi hírű bábosok munkáit ismertette meg a hazai közönséggel. Az előadások egész sora és a sikeres fesztivál szereplések bizonyítják, hogy a bábjátást művészi szintre emelte. Színházunk alapító tagjainak is tanító mestere volt. Ezért is tartottuk fontosnak a megemlékezést, ahol Horváth Andrea Pécs Megyei Jogú Város Kulturális Osztálya nevében köszöntötte a résztvevőket.

ZSOLNAY FÉNYFESZTIVÁL | Óriások földjén...

Az elmúlt évben négy napos **árny-kísérleti laboratóriumot** tartottunk Óriások Földjén... címmel, ahol **több száz gyermek, s felnőtt** velünk együtt „éltette az árnyakat”. Helyszíne a JPM Régészeti Múzeum felújított udvara volt, melynek körülölelő falmagassága elérte az 7 métert is. Így pompás felületeket adott a szilettek árnyvetülékeinek.

Az **interaktív** árnyjáték birodalomban a fény és az emberi test volt fókuszban. A legkülönbébb helyekre **rögzített fényforrások**, falak és vásznak egészen **új perspektívát** láttattak a saját árnyékunk megismerésében.

Speciális anyagokból kialakított, **fejre rögzíthető** fejdíszekkel „álarc mögé” bújhattak a látogatók, s alakíthatták saját **sziluettüket**, profiljukat az árnyak országában. Lehetek aprók, hatalmasak, nyújtottak... Megfigyelhették a fény útját, s azt a pontot, mikor az árnyékká változik.

VENDÉGJÁTÉKOK A MÁRKUS SZÍNBEN

Az elmúlt évadban, ahogy ez máskor is lenni szokott, több vendégelőadás is műsoron volt programunkban:

- **Alessandro Baricco: Novocento, Az óceánjáró zongorista | 2024. tavasz**

Egy **zongorista abszurd története**. Valakié, aki egy hajón születik, aki az egész életét egy hajón éli le, és aki életét „hajójának” életével együtt fejezi be...

Előadta: **Matta Lóránt** színművész és bábjátékos | Zongorán közreműködik:

Jaksov Borisz | Rendezte: **Luigi Fusani**

- **Az ég ígérő fa - Firtosi Kompánia | 2024. tavasz**

A 2023-as KARAKULIT Nemzetközi Árnny-Játék Fesztivál **Közönségsdíjas előadásával**, a Firtosi Kompánia **árnyjátékával** ünnepeltük az Anyák napját. Az erdélyi, Firtos hegyéről érkezett hozzánk egy családi bábszínház, akik újramesélik Jánoska történetét egy különleges műfajú, **élő népzenevel** színesített **szülő-gyermek összjátékban**.

- **Az égigérő fa | 2025. február**

Fabók Mancsi Bábszínháza új előadását mutatta be kisiskolás közönségünknek 2025. februárjában.

ÚJ BEMUTATÓ | A Nap és a Hold elrablása

Mottó: EGYÜTT JÁTSZANI A GYEREKEKKEL!

Igen. Színházunk megalapításától fontosnak tartjuk a gyerekekkel való közvetlen kapcsolatot. Tudjuk és tapasztaljuk előadásaink során a **játék testi - lelki - szellemi erejét, örömét**.

Hisszük, hogy **morális válsággal küzdő világunkban** olyan örök emberi, erkölcsi **értékeket** szükséges közvetítenünk közönségünk felé, amelyek **segítik őket eligazodni** a világban. Játék közben, játékosan tanulja meg a gyermek a színházat "látni", a szabályokat, a normákat elfogadni, a konfliktust kezelni, kommunikálni, együttműködni. Erre eszközül a magyar népmese kincsből válogatunk.

Miért a mese?

A meséket - funkcióját tekintve - a szocializáció legközvetlenebb és leghatékonyabb útjának tekintjük, melyben **nincsenek korhatárok. Közösségi élmény**, mely lehetőséget ad az önismeretre, az identitás tudat megerősítésére, az elfogadásra. **Helyzeteket kínál**, melyben a szeretet, az igazság győzedelmeskedik.

A mese, mint a Hagyomány őrzője és éltetője az Istenről, a világról, a vallásról, az emberről, a lélekről szóló **egyetemes tudásnak. Útmutatást adnak**: segítenek

önmagunk rendezésében, a világgal, a másik emberrel, a közösséggel való kapcsolatunknak rendezésében, és tudják, ismerik a természettel, állattal, láthatatlan erőkkel való kapcsolatot is.

A Nap és a Hold elrablása

Ez az archaikus világban született történet komplex tudásanyagot közvetít generációról generációra a világ rendjéről, egyetemes törvényszerűségekről, amelyek segítségül vannak a mindennapi életben való eligazodásban a társadalom és az egyén szintjén egyaránt.

Az **előadás szcenáriója** észrevétlenül **generálja** az előadás keretrendszerét: a mese világát. **Játékra hív, különböző mesei szerepeket kínál.** A **kerettörténetben** megismerkednek a résztvevők mikrokörnyezetük földrajzi elnevezéseivel: Berkes, Szentkút, Ördögárok, Zsebedomb, Málom, Hóvirágvölgye stb., és néhány politikai terminussal. Pl.: határok, birodalom, követ, képviselő stb.

A **színpadi scenika**, a díszletelemek, a belépés pillanatától kezdve **mesei térbe** helyezik a nézőket. **Három részből épül fel** az előadás.

1. Ráhangolódás - a közönség fogadása és az alapszituáció megismertetése.
2. A mesejáték bábokkal, díszletekkel interaktív részekkel
3. A játék feloldása

Az előadás során a **résztvevő gyerekek** kilépnek az addigi életük megszokott mindennapi formájából egy teremtett világba, a **mesei-történet világába**, abba a városba, ahonnan a sárkány elvitte a Napot, a Holdat s a csillagokat. A történet Berkes király születésnapjára való **készülődéssel** kezdődik. S a köszöntő utáni mulatságot egy **váratlan látogató** zavarja meg... A szomszéd birodalom uralkodója, a **Sárkány Úr**. Fenyegetőzik, majd követelődik sértettségében, hiszen őt nem hívták meg az ünnepségre. Lakomázna ő is, s ehhez birka nyájakat követel. Ha nem elégítik ki az étvágyát, **elviszi** az életet adó **Napot, Holdat, csillagokat**. A dilemma óriási! **Milyen eszközeink vannak** a zsarnokoskodás visszaszorítására? Milyen kommunikáció vezethet megoldásra? Hogyan tudjuk megvédeni magunkat egy **kiszolgáltatott helyzetben**...?

A **szituációk** inspiratív hatása **lehetőséget** kínál, hogy a nézők - gyerekek - a mese

szereplőivé váljanak. Ki-ki ereje és bátorsága szerint aktív részvétellel (tanácsnok, király, fegyverhordozó stb.), vagy passzív befogadással van jelen az előadásban.

Az előadás zenei részében **magyar népzenei elemeket** használ. Hangszerkészlete: furulyák, doromb, koboz, hegedű, gogok, dobok, és zajkeltő effekthangszerek.

Szereplők:

Mesélő: Vajda Zsuzsanna

Sárkány: Pilári Gábor

Zenei közreműködők és animátorok: Pilári Lili Eszter, Kőhidi Máté

Szcenika, díszlet, kellékek, bábtervek és kivitelezés: Pilári Gábor

Zene: magyar népzene válogatása és adaptálása az előadáshoz: Pilári Áron, Kőhidi Máté.

Bemutató időpontja: 2024. április 15.

Szakmai Kiadványokat szerkesztünk és adunk ki (angolul és magyarul). A **Karakulit füzetek** sorozatban eddig megjelent kötetek: Yingxi - Kínai árnyjáték, Tholpavakootu – a keralai templomi árnyjáték.

Az **Art Limes BÁB-TÁR** sorozatában idén két kötetben is jelent meg a [II. Karakulit Árny-Játék Fesztiválunkról](#) beszámoló, interjúk a fellépő színházakkal, szakmai előadókkal. (BÁB-TÁR 2024.5/ XLVIII., BÁB-TÁR 2024.6/ XLIX.)

A MIKULÁS SZOBÁJA | Decemberben megnyitottuk immár 10. alkalommal a Mikulás Szobája **interaktív tárlatunkat**, melyre a tíz nap alatt több mint 1100 gyermek látogatott el szüleivel vagy csoportosan a Márkus Színbe, pécsi színházunkba.

Nagy örömünkre szolgál, hogy előadásaink szakmai fórumokon elismerést kapnak. Emellett a 2025-ös év elején, a Mikulás Szobája **Made in Pécs-Díjat kapott Kultúra Junior kategóriában.** (A díj kuratóriuma az adott évben Pécssett megvalósult kulturális, művészeti események közül a legértékesebbek és leginnovatívabbak közül választ.)

Alkotó- és munkatársaink voltak: Pilári Gábor, Pilári Lili Eszter, Pilári Áron, Vajda Zsuzsanna, Páll Gecse Ákos, Sántha Yvette, Csernák Zoltán Samu, Szabó D. Kornél, Grosschmid Erik, Ziránó Színház, Fabók Mancsi Bábszínháza, Szabó Melinda, Szentendrei Antal, Virág Jenő, Polgár Zsuzsanna, Sógor Katalin, Trapp Martin, Tóth Eszter, Both Viktória, Matta Lóránt, Keresztes Nagy Árpád, Kőhidi Máté.

Köszönjük a Tisztelt Kuratórium támogatását, mellyel **segítette** e gazdag szakmai évadunk megvalósulását.

Pilári Gábor
művészeti vezető

SZAKMAI DÍJAINK

- **Kós Lajos Alapítvány Díja** 2004.
- **Blattner Géza-Díj** – Vajda Zsuzsanna és Pilári Gábor részére – 2009. március 15.
- **Baranya Megyei Prima Díj** – Magyar Színház- és Filmművészet kategóriában – Pilári Gábor részére – 2016. november 11.
- **Made in Pécs Díj 2018.** – Kultúra Junior kategória – MárkusZínház
- Magyarország sikeres személyiségei között helyet kaptunk a **British Enciklopédia kötetében** - Pilári-Vajda Zsuzsanna, Pilári Gábor, MárkusZínház - 2020.
- **Pécs-Baranyai Kulturális Szövetség Nívódíja** 2023.

Az égigérő fa c. előadás:

- **Legjobb férfi alakításért díj** – Vaskakas Bábfesztivál, Győr 1998.
- **Fődíj II. – Gyermekszínházi Szemle**, Budapest 2003.
- **Pierrot Díj – Legjobb utcaszínházi előadás díja** – Nyíregyháza, Happy Art Fesztivál 2008.
- **Scena Detskej Poroty** – Babkove Divadlo – Kosice – VirVar Festival- 2016.
- **Közönség-díj** – Békéscsabai Nemzetközi Bábfesztivál – 2018.

Laci királyfi c. előadás:

- **Különdíj I. – Gyermekszínházi Szemle**, Budapest 2001.

Csongor és Tünde c. előadás:

- **Legjobb női alakítás** – Nemzetközi Felnőtt Bábfesztivál, Pécs 2004.
- **UNIMA Nagydiploma** – Nemzetközi Felnőtt Bábfesztivál, Pécs 2004.

Mátyás király szárnyai c. előadás:

- **I. díj – III. Országos Gyermek Színházi Szemle**, Budapest.
- **ASSITEJ** Gyermek és Ifjúsági Színházak Nemzetközi Szövetsége **“Üveghegy díja”** a legjobb gyermekszínházi produkcióért

A helység kalapácsa c. előadás:

- **Pierrot D\u00edj – Legjobb utcasz\u00ednh\u00e1zi el\u0151adás d\u00edja** – Ny\u00edregyh\u00e1za, Happy Art Fesztiv\u00e1l 2007.

A J\u00e1nosvit\u00e9z c. el\u0151adás:

- **Miniszteri d\u00edcs\u00e9r\u0151 oklev\u00e9l** – S\u00e1rospatak, Zs\u00e1komban a B\u00e1bom Nemzetk\u0151zi Fesztiv\u00e1l 2008.
- **Kov\u00e1cs Ildik\u0151-d\u00edj** – Kolozsv\u00e1r, Puck Nemzetk\u0151zi B\u00e1b- \u00e9s Marionettsz\u00ednh\u00e1z Fesztiv\u00e1l 2012.

A halhatatlans\u00e1gra v\u00e1gy\u00f3 kir\u00e1lyfi c. el\u0151adás:

- **Legjobb l\u00e1tv\u00e1ny d\u00edja** – Nagyv\u00e1radi Fux Fesztiv\u00e1l – 2019.

A Mikul\u00e1s Szob\u00e1ja

- **Made in P\u00e9cs-D\u00edj 2024.** – Kult\u00far\u00e1 Junior kateg\u00f3ria